

МЕТОДИКА ЛИКОВНОГ ВАСПИТАЊА I

ПРОФЕСОР: МАРИЈА АЛЕКСАНДРОВИЋ СТАЈИЋ

MARA.ALEKSANDROVIC@GMAIL.COM

II ДРУШТВЕНЕ И ПСИХОЛОШКЕ ОСНОВЕ ЛИКОВНОГ ВАСПИТАЊА

- ▶ Ликовно васпитање се посматра уз ликовно стваралаштво и ликовну уметност
- ▶ Први задатак ликовног васпитања је УВОЂЕЊЕ У ЛИКОВНУ КУЛТУРУ
- ▶ Ликовно васпитање не постоји без ликовног садржаја
- ▶ Али и развој ликовне уметности захтева публику
- ▶ Уметнички акт условљен је једним временом
- ▶ Уметност постоји од када и друштво
- ▶ Представља један облик друштвене свести, тј. Она је до идеологије појединих класа

- ▶ Уметност комплексно одражава једно доба и ретко је једнострана
- ▶ Уметност је некада представљала људско, емоционално доживљавање стварности и међусобна размена тог доживљаја
- ▶ Данас је уметност углавњом део друштва спектакла и садашњег тренутка, сензације
- ▶ Све више се уместо ликовне уметности приказује визуелна уметност која као средство изражавања углавном користи друге медије а не слику у класичном смислу (перформанс, видео радови, инсталације, дигитална штампа итд)

- ▶ **Неопходност уметности у сваком друштву је неоспорна**
- ▶ **Нису сви чланови друштва усмерени ка развијању и коришћењу уметничких вредности**
- ▶ **У класном друштву су историјски настале знатне разлике међу људима**
- ▶ **Поред уметности владајуће класе развијала се посебна аутономна уметост народа**
- ▶ **Уметност има:**
- ▶ **САЗНАЈНИ ЗНАЧАЈ**
- ▶ **УМЕТНОСТ ЗАДОВОЉАВА ПОТРЕБУ ЗА ЛЕПИМ**
- ▶ **СУГЕСТИВНОСТ И УСМЕРАВАЈУЋА УЛОГА УМЕТНОСТИ**

САЗНАЈНИ ЗНАЧАЈ

- ▶ Свако друштво има специфична схватања и своју осећајност изражава кроз уметност
- ▶ Потреба уметника да се изрази условљена је његовим откривањем нечега новог
- ▶ Појединачно уметничко дело условљено вредношћу израза открива (или би бар требало) гледаоцу пречишћене истине и доживљаје о свету
- ▶ Научно сазнање је појмовно, дакле уопштено и парцијално у односу на поједине видове стварности (биологија, физика...)

- ▶ **Општа представа о свету добија се проучавањем свих грана науке**
- ▶ Уметност са друге стране полази од појединачног, што наука мора да занемари
- ▶ **Уметност то појединачно своди на животни став и подиже до општег односа према свету и стварности, тумачећи опште кроз појединачно**
- ▶ **Свет преко уметности сазнаје комплексно уз одговарајуће емотивни доживљај**
- ▶ **Том доживљају света додаје се сазнања која открива наука**
- ▶ **Научно и уметничко сазнање се допуњују**

УМЕТНОСТ ЗАДОВОЉАВА ПОТРЕБУ ЗА ЛЕПИМ

- ▶ Други значај уметности је задовољење потребе за естетским појавама
- ▶ Разне теорије покушавају да ојасне позитивно дејство уметности (од етичких до биолошких теорија)
- ▶ Све теорије сматрају да уметност благотворно делује на човекову психу и омогућава стално јачање животног потенцијала

СУГЕСТИВНОСТ И УСМЕРАВАЈУЋА УЛОГА УМЕТНОСТИ

- ▶ У ликовној уметности утицај одређених боја и облика доприноси концентрацији човекове енергије и деловања у одређеном смеру
- ▶ Уметничка дела антике нпр. садрже духовну ширину античког човека Та су дела истовремено деловала на становништво тиме што су јавно постављана у просторе
- ▶ Права уметност је увек ангажована непосредно или посредно
- ▶ Промене које живот носи манифестује се у уметничком стварању
- ▶ Сугестивношћу уметничког дела се лакше примају нове појаве

ПСИХОЛОШКИ ПРОФИЛ ЛИКОВНОГ ИЗРАЖАВАЊА И РАЗВОЈ ЛИКОВНОГ ИЗРАЖАВАЊА КОД ДЕЦЕ

- ▶ ПУТ СЕНЗИТИВНИХ НЕРАВА
- ▶ ПУТ МОТОРНИХ НЕРАВА

Психолошке основе ликовног васпитања

- ▶ КАРЛАВАРИС-8 фактора
- ▶ они који омогућују стварање:
 - ▶ 1) тачно запажање
 - ▶ 3) ликовно искуство
 - ▶ 5) машта
 - ▶ 7) техничка спремност
- ▶ они који подстичу стваралаштво:
 - ▶ 2) сензитивитет
 - ▶ 4) креативно мишљење
 - ▶ 6) емоционални став
 - ▶ 8) сензибилитет

Повезаности мишљења, говора и ликовног израза

- ▶ Код детета се узајамно развијају различити видови изражавања где учествује више психофизичких функција:
 - усмерена пажња,
- ▶ моторика,
- ▶ стваралачка машта
- ▶ сликовно памћење
- ▶ посматрање
- ▶ мотивација (воља)
- ▶ емоције
- ▶ мишљење

- ▶ **Васпитач мора познавати све компоненте дечијег развоја (развојна психологија).**
- ▶ **У комуникацији је највећи проблем налажење знакова који замењују реалност.**
- ▶ **Веза речи и слике је веома блиска. Развој говора и ликовног изражавања је повезана.**

<https://museumquestions.com/2015/03/02/why-do-we-need-classroom-management-in-museums/>
<https://www.alamy.com/stock-photo-children-in-museum-36871258.html>

РАЗВОЈ ЛИКОВНОГ ИЗРАЖАВАЊА КОД ДЕЦЕ

- ▶ Ликовно изражавање не јавља се с рођењем већ кад дете постигне одређени ниво психофизичког развоја
- ▶ На сличан начин појављују се одређене физичке радње: говор, игра, ритам, песма,...
- ▶ Развој детета пуно зависи од чулно свесног канала комуникације са светом: оптичког и акустичког
- ▶ Они се рефлектују на формирање сликовног и појмовног фондуса дечје свести

▶ <https://www.google.com/search?xsrf=ALeKk01uL312t2dhl-oDhkhWgvPmGNdXkQ:1585059272675&q=%D0%B4%D0%B5%D1%87%D1%98%D0%B8+%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%83%D0%BD%D0%BA%D0%B8&tbm=isch&source=univ&sa=X&ved=2ahUKEwjA7pT3pbPoAhXqplsKHTkqBRUQsAR6BAgJEA&biw=1536&bih=722#imgrc=NFoLCgflywz-FM&imgdli=Jgt9yCVC6qiVKM>

-
- ▶ У почетку се развој одвија у интегративној активности игре, учења и стварања
 - ▶ Током година се активности диференцирају
 - ▶ Прва књига о дечјем стварању, крај 19. века (С. Ricci: L'arte dei bambini- Уметност деце, Милано, 1886.)
 - ▶ Почетком 20. века почиње систематско истраживање дечјег ликовног израза- све до данас
 - ▶ Методе проучавања: монографска, статистичка, етнологска, биографска, експериментална итд.

- ▶ Дечји цртеж се проучава са стајалишта садржаја, ликовних способности, развојних фаза, корелације са другим дечјим активностима, , технике, утицаја наставе, изразито обдарене деце, менталног заостајања, терапије итд.
- ▶ Georg Kerschensteiner књига-1905. (Die Entwicklung der zeichnerischen Begabung-Развој обдарености за цртање)
- ▶ Остали истраживачи: Levinstein, Lichtwark, Floerina, Stern, Sully, Liqueur, Lowenfeld итд.
- ▶ Kerschensteiner развој поделио на три основне фазе:
 - ▶ 1. фаза шарања
 - ▶ 2. фаза схеме (идиопластични цртеж) и
 - ▶ 3. фаза облика и појава (физиопластични цртеж)

▶ **Lequet** је развој поделио четири фазе:

- ▶ 1. случајни реализам
- ▶ 2. неуспели реализам
- ▶ 3. интелектуални реализам
- ▶ 4. визуални реализам

▶ **Ruth Griffiths** дели развојне фазе на седам ступњева:

- ▶ 1. фаза шкраања; 2. фаза симбола; 3. фаза прелаза из симбола према облику; 4. фаза облика и појава; 5. фаза пуног израза, 6. фаза прелаза у зрело ликовно изражавање; 7. зрело ликовно изражаање

▶ https://www.google.com/search?sxsrf=ALeKk01uL312t2dhl-oDhkhWgvPmGNdXkQ:1585059272675&q=%D0%B4%D0%B5%D1%87%D1%98%D0%B8+%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%83%D0%BD%D0%BA%D0%B8&tbm=isch&source=univ&sa=X&ved=2ahUKEwjA7pT3pbPoAhXqplsKHTkqBRUQsAR6BAgJEAE&biw=1536&bih=722#imgrc=Han0ilem-m1F6M&imgdii=rZ1aN2tglsW_DM

- ▶ У прошлости се сматрало да деца у трећој години живота почињу са цртањем
- ▶ Данас се сматра да деца крећу с цртањем са две године, некад и раније
- ▶ Прелаз из једне у другу фазу није константан, већ варира због:
 - ▶ - ритма развоја сваког детета
 - ▶ - утицаја средине
- ▶ Постоје деца успореног развоја који се после шесте године нагло убрзава али и обрнуто

<https://www.google.com/search?xsrf=AleKk01uL312f2dhl-oDhkhWgyPmGNdXkQ:1585059272675&q=%D0%B4%D0%B5%D1%87%D1%98%D0%B8+%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%83%D0%BD%D0%BA%D0%B8&ibm=isch&source=univ&sa=X&ved=2ahUKewJA7pT3pbPoAhXqplsKHTkqBRUQsAR6BAGJEAE&biw=1536&bih=722#imgc=Jgt9yCVC6qjVKM&imgdii=9FIXOTyNFtuINM>

